

SZWAJCARIA INWESTUJE W POLSKĘ

Dzięki pomocy finansowej Szwajcarii przed polskimi organizacjami pozarządowymi otwierają się nowe możliwości realizacji projektów. Przyczynią się one do zmniejszenia wciąż istniejących różnic społeczno-gospodarczych między Polską a lepiej rozwiniętymi państwami Europy oraz, co szczególnie ważne, występujących na terenie Polski różnic między miastami a regionami słabiej rozwiniętymi.

Marcela Wasilewska
Koordynatorka Programu Europejskiego,
Federacja Organizacji Pozarządowych Centrum Szpitalna

Komu i dlaczego pomaga Szwajcaria?

Szwajcaria nie jest członkiem Unii Europejskiej, ale ściśle z nią współpracuje. Sama będąc krajem wysoko uprzemysłowionym, postanowiła wesprzeć mniej rozwinięte kraje UE, uznając, że jej rozszerzenie przyczynia się do zagwarantowania pokoju, wolności, stabilności i dobrobytu w Europie. Dlatego też w maju 2004 r., kiedy do Unii przystąpiło aż 10 krajów Europy Środkowej i Południowej, Szwajcaria zadeklarowała gotowość ustanowienia programu pomocowego wspierającego te kraje. Przez następny rok trwały negocjacje, a w lutym 2006 r. Rada UE i Szwajcaria podpisały umowę (tzw. Memorandum of Understanding) w sprawie wkładu Szwajcarii na rzecz zmniejszenia różnic gospodarczych i społecznych w rozszerzonej Unii. Zobowiązanie Szwajcarii przypieczętowało referendum, w którym jej obywatele zgodzili się przeznaczyć miliard franków szwajcarskich (CHF) bezzwrotnej pomocy dla Czech, Estonii, Cypru, Łotwy, Litwy, Polski, Węgier, Malty, Słowenii i Słowacji. Pozytywny wynik referendum umożliwił przejście do następnego etapu: negocjacji i podpisania umów bilateralnych między Szwajcarią a odbiorcami pomocy.

Szwajcarsko-Polski Program Współpracy

Umowa o wdrażaniu Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SzPPW) została podpisana pod koniec 2007 r. między przedstawicielami Szwajcarskiej Rady Federalnej a polskim rządem reprezentowanym przez Ministra Rozwoju Regionalnego. Na jej podstawie Polska otrzymała 49% ogólnej kwoty – w sumie 489 mln CHF. 5-letni okres zaciągania zobowiązań i 10-letni okres wydatkowania rozpoczął się 14 czerwca 2007 r.

Ważnym aspektem programu jest jego komplementarność w stosunku do funduszy unijnych oraz Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Szwajcarska pomoc skoncentruje się w związku z tym głównie na obszarach, które nie są wspierane w ogóle lub są wspierane tylko częściowo.

Ustalono cztery obszary:

1. **Bezpieczeństwo, stabilność, wsparcie reform** – to pieniądze na finansowanie inicjatyw rozwoju regionalnego obszarów peryferyjnych i słabo rozwiniętych, wsparcie samorządów lokalnych oraz rozwój lokalnych sieci i partnerstw (nabór wniosków w tym obszarze został już ogłoszony i trwa od 1 października do 23 grudnia 2008 r.). Finansowane będą też projekty przyczyniające się do poprawy ochrony wschodniej granicy UE.

2. **Środowisko i infrastruktura** – obszar koncentruje się na odbudowie i modernizacji infrastruktury środowiskowej (np. zarządzania odpadami stałymi, wydajności gminnych i regionalnych systemów transportu publicznego). Wspierane są także projekty zakładające wprowadzenie systemów energii odnawialnej, transgraniczne inicjatywy środowiskowe oraz projekty z zakresu bioróżnorodności i ochrony ekosystemów.
3. **Wspieranie sektora prywatnego** – projekty mają poprawić dostępu do kapitału dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) i środowiska otoczenia biznesu. Pieniądze przeznaczone zostaną również na rozwój eksportu MŚP (w szczególności ekowydajność i turystyka).
4. **Rozwój społeczny i zasobów ludzkich** – wspólne projekty badawcze, programy wymiany pracowników naukowych oraz stypendia (fundusz stypendialny zostanie utworzony przez stronę szwajcarską), a także projekty promujące profilaktykę i edukację zdrowotną oraz poprawę poziomu opieki zdrowotnej oraz społecznej.

Ponadto, część pieniędzy została przeznaczona na Grant Blokowy dla Organizacji Pozarządowych (o którym mowa dalej) oraz Fundusz na Przygotowanie Projektów i Fundusz Pomocy Technicznej.

Dla kogo SzPPW?

W zależności od specyfiki obszarów tematycznych propozycje projektów mogą być składane w procedurze konkursowej lub pozakonkursowej przez instytucje sektora publicznego i prywatnego oraz organizacje pozarządowe. Projekty i programy realizowane przez te ostatnie mogą być finansowane w 90%.

W związku z tym, że jednym ze wspomnianych celów szwajcarskiej pomocy finansowej jest zmniejszanie różnic społeczno-gospodarczych istniejących na terytorium Polski, zdecydowano, że co najmniej 40% pieniędzy zostanie rozdysponowanych w czterech województwach części południowo-wschodniej (tzw. obszary koncentracji geograficznej): lubelskim, małopolskim, podkarpackim i świętokrzyskim. Nie ogranicza to jednak uczestnictwa w SzPPW projektodawców z pozostałych województw.

Jak aplikować?

Procedura aplikowania jest dwustopniowa. W I etapie trzeba przygotować Zarysu Projektu (ZP), czyli kilkustronicową koncepcję. W II etapie, za pomocą specjalnego generatora, należy opracować Kompletną Propozycję Projektu (KPK to wniosek + pełna dokumentacja).

Jeśli ZP otrzyma pozytywną opinię, wnioskodawca proszony jest o przygotowanie KPK. Na obu etapach wnioski oceniane są przez instytucje polskie i szwajcarskie. Ostateczną decyzję w sprawie przyznania dofinansowania podejmuje strona szwajcarska.

Przy składaniu ZP można się ubiegać o pomoc finansową z Funduszu na Przygotowanie Projektów na opracowanie dokumentacji potrzebnej do przygotowania KPK (np. studiów wykonalności czy oceny oddziaływania na środowisko).

Za wdrożenie SzPPW odpowiada Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (MRR), pełniące funkcję Krajowej Instytucji Koordynującej. Po stronie szwajcarskiej odpowiedzialnymi instytucjami są: Szwajcarska Agencja Rozwoju i Współpracy (SDC) oraz Sekretariat Stanu do Spraw Gospodarczych (SECO).

Grant Blokowy dla Organizacji Pozarządowych

„Grant blokowy” to specjalny fundusz utworzony w określonym celu, umożliwiający organizacjom lub instytucjom przeprowadzanie danych przedsięwzięć poprzez realizację małych projektów, jak też wzmocnienie ich zdolności instytucjonalnych. Taki właśnie Grant wydzielono w SzPPW.

W momencie pisania tego artykułu trwały jeszcze prace przygotowujące wdrożenie Grantu Blokowego, ale prawdopodobnie jeszcze w październiku rozpoczną się konsultacje społeczne dotyczące zasad i ram jego funkcjonowania. Konsultacjom poddany zostanie dokument „Wytyczne w sprawie Grantu Blokowego dla Organizacji Pozarządowych i Polsko-Szwajcarskich Regionalnych Projektów Partnerskich”, zawierający m.in. zakres przedmiotowy i podmiotowy Grantu. Dokument ten jest owocem wspólnej pracy Biura Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy w Warszawie, MRR oraz Jana J. Wygnańskiego, jednego z animatorów ruchu pozarządowego w Polsce, który przyjął propozycję wymienionych instytucji i społecznie podjął się jego przygotowania. Konsultacje otwarte będą dla wszystkich zainteresowanych. W proces zaangażowana będzie też Rada Działalności Pożytku Publicznego przy Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

Priorytetową kwestią jest zawężenie obszaru tematycznego. Chodzi o to, by wspierać te działania, które odpowiadają na rzeczywiste problemy i które nie są już przedmiotem zainteresowania innych programów pomocowych.

Zaproponowano dwa obszary:

1. Promowanie roli społeczeństwa obywatelskiego w zwiększaniu spójności społeczno-gospodarczej, jako ważnego uczestnika procesu rozwoju kraju.
2. Promowanie i/lub wzmacnianie partnerstw pomiędzy regionami Polski i Szwajcarii.

Wśród beneficjentów wymienia się: organizacje pozarządowe oraz polskie jednostki samorządu terytorialnego szczebla regionalnego/ lokalnego w partnerstwie ze szwajcarskimi instytucjami regionalnymi/ lokalnymi. Dofinansowania małych projektów wyniesie od 10 tys. do 100 tys. CHF i pokryje do 90% kosztów kwalifikowalnych.

Wartość Grantu to 20,5 mln CHF (18,5 mln zostanie przeznaczone na wsparcie organizacji pozarządowych i 2 mln na partnerstwa regionalne). Grant wdrażany będzie przez zewnętrznego operatora z niezbędną wiedzą i doświadczeniem oraz silnym powiązaniem z sektorem i/lub obszarem geograficznym.

Uzyskanie dofinansowania z Grantu nie pozbawia organizacji i władz lokalnych, regionalnych możliwości ubiegania się o inne wsparcie finansowe z SzPPW.

MRR zapewnia, że prace prowadzone są intensywnie: wybór operatora planowany jest na koniec tego roku, a pierwsze konkursy na wiosnę przyszłego.

Wszystkie informacje o SzPPW dostępne są na stronach internetowych:

www.programszwajcarski.gov.pl (po polsku) i www.contribution-enlargement.admin.ch (po angielsku).

Informacje o konsultacjach można znaleźć na stronie internetowej Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, a także w portalu ngo.pl.

Pytania można kierować na adres mailowy Punktu Informacyjnego: sppw@mrr.gov.pl.